

انتقال تجربه فرصت مطالعاتی

ارتباط با جامعه و صنعت

عنوان فرصت مطالعاتی در جامعه و صنعت :

برنامه‌ریزی و پایش مأموریت‌گرایی دانشگاه‌ها در پاسخگویی به نیازهای کشور

ارائه دهنده: امیر کریم دوست یاسوری

عضو هیات علمی گروه مهندسی مکانیک و پلیمر

دانشگاه لرستان

سال ۱۴۰۰

مقدمه

طی سالهای گذشته با توجه به ضرورت ها و نیازهای کشور، برنامه های گسترده ای برای پرورش نیروهای انسانی متخصص در تمامی رشته ها و گرایش ها به اجرا گذاشته شده است. حاصل این برنامه ها و تلاش های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی دستاوردهای متعددی در تمامی استان های کشور بوده و خوشبختانه کشور در این حوزه به خودکفایی مناسبی دست یافته است. در حوزه پژوهش و فناوری نیز طی دهه های اخیر دستاوردهای چشمگیری حاصل شده و خوشبختانه جایگاه کشور در سطح بین المللی بیانگر جایگاه بسیار خوبی می باشد. در عین حال و با مقایسه امکانات مالی، سخت افزاری، دانش فنی و موارد دیگر موثر در توسعه اقتصادی و اجتماعی، میتوان اذعان نمود که سرمایه گذاریهای موجود هنوز هم با کشورهای پیشرفته بسیار فاصله دارند. به عبارتی اگرچه نیازهای اولیه کشور برآورده گردیده، ولی در مسیر توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور نسبت به استانداردهای متداول محدودیت ها و کمبودهای مختلفی وجود دارد. از طرف دیگر نظام نسبتاً متمرکز و دولتی کشور ایجاب می نماید که فعالیت های علمی کشور نیز متناسب با برنامه های ملی و با یک نگاه فراسازمانی ساماندهی گردند. بر این اساس جهت دهی فعالیت های دانشگاه ها و پژوهشگاه های علمی کشور در راستای رفع نیازها و تقسیم کار ملی بین آنها با هدف ماموریت گرایی صورت گرفته و ضمن استفاده حداکثری از امکانات موجود، زمینه هم افزایی با وزارتخانه ها و دستگاه های اجرایی را بیش از پیش فراهم آورد.

مسلماً در این مسیر، اثربخشی مراکز علمی و پژوهشی کشور افزایش یافته و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی کشور حاصل خواهد گردید. در گزارش فرصت مطالعاتی حاضر برخی سوابق، تجارب و اصول مدنظر در مسیر ماموریت گرا نمودن دانشگاه ها و موسسات پژوهشی کشور بیان شده و نهایتاً اقدامات انجام شده در طول دوره فرصت مطالعاتی تشریح گردیده است.

ضرورت

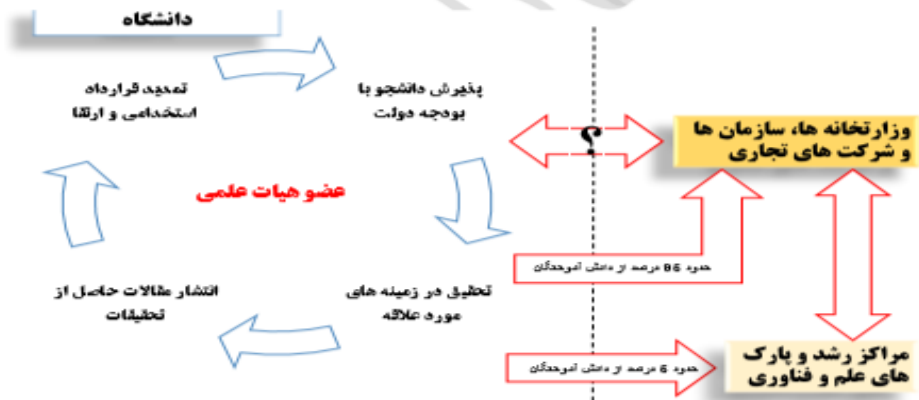
توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای مختلف طی دهه های اخیر حاصل روش ها و اقدامات متفاوتی بوده است. این توسعه در سالهای دور مبتنی بر جمعیت، موقعیت جغرافیایی، منابع طبیعی و موارد مشابه بوده و در سالهای اخیر عامل اساسی در بهبود ولی ارتقاء شرایط اقتصادی و اجتماعی کشورها به علم و فناوری تبدیل شده و عملاً کشورهایی که به این ابزار مسلط بوده اند، دستاورد و نتایج بسیار بهتری داشته اند. خوشبختانه در جمهوری اسلامی ایران نیز این موضوع مورد توجه واقع شده و اقدامات مختلفی برای هم افزایی و همکاری گسترده تر مراکز

علمی در برنامه های ملی و فعالیت های اجرایی انجام شده است. در عین حال تنوع مسائل ملی، استانی و تعداد زیاد مراکز علمی و پژوهشی کشور ایجاب می نماید، مأموریت گرایی و تقسیم کار ملی برای این همکاری ها به صورت دقیق تر و کامل تر مد نظر قرار گیرد. سیاست ها و برنامه های کلانی نیز در سطح کشور برای این منظور تدوین شده و همه آنها بر ضرورت این امر تاکید دارند. مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و همچنین اهداف و اقدامات ابلاغی در طرح تحول همکاری های دانشگاه ها و مراکز پژوهشی با جامعه و صنعت نمونه هایی از این موارد هستند. در راستای این سیاست ها و برنامه های کلان اقداماتی نیز در سطح ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین دانشگاه ها صورت پذیرفته است. اما ضرورت دارد در قالب نقشه راهی دقیق برنامه های عملیاتی کاملی تدوین، اجرا و بصورت منظم پیگیری شده و پیشرفت آنها مورد پایش مستمر قرار گیرد. همچنین در راستای توزیع عادلانه منابع، ایجاد فرصت های برابر، توزیع مأموریت آموزش نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، استفاده از مزیت های منطقه ای، کاهش تمرکز و جلوگیری از تجمع امکانات، مشارکت دانشگاه ها در مصوبات طرح آمایش آموزش عالی طرح ریزی شده است. بر اساس ماده (۵) این مصوبه، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است به منظور پاسخگویی به نیازهای گوناگون کشور در بخش های مختلف، طرح مأموریت گرایی مؤسسات آموزش عالی را با توجه به سطوح عملکردی بین المللی، ملی، منطقه ای و خاص تدوین کرده و پس از تصویب به اجرا درآورد.

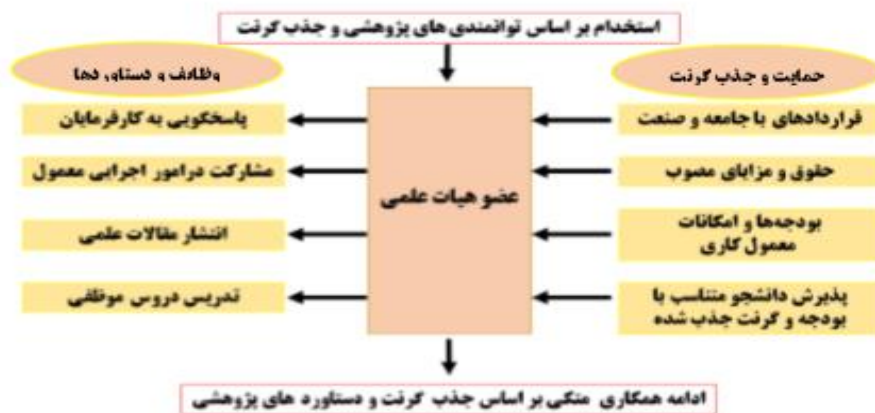
مقایسه ای بین شرایط و چرخه کاری اعضای هیات علمی در ایران و دانشگاه های مطرح بین المللی

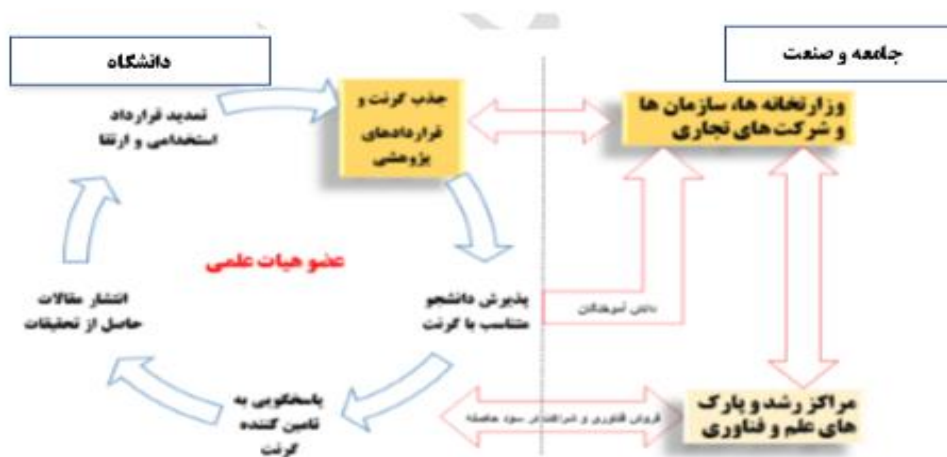
شکل ۳- شرایط کاری موجود اعضای هیات علمی در دانشگاه های ایران

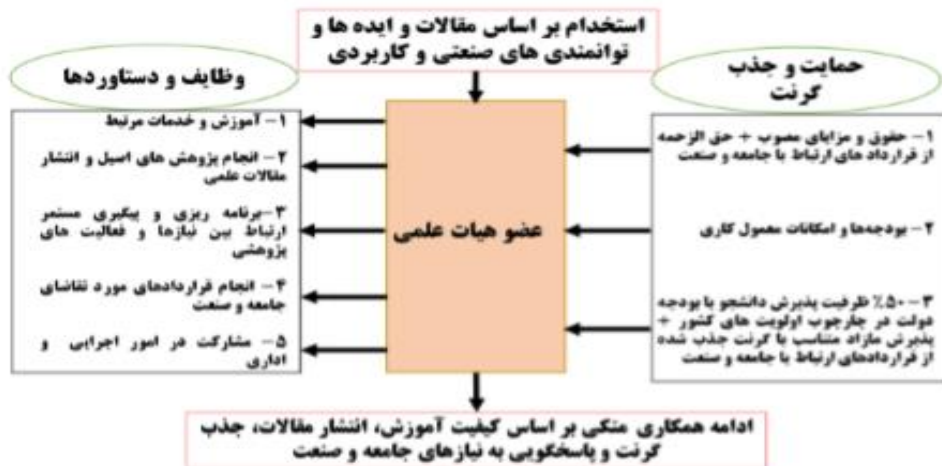
شکل ۴- چرخه کاری موجود اعضای هیات علمی در دانشگاه های ایران

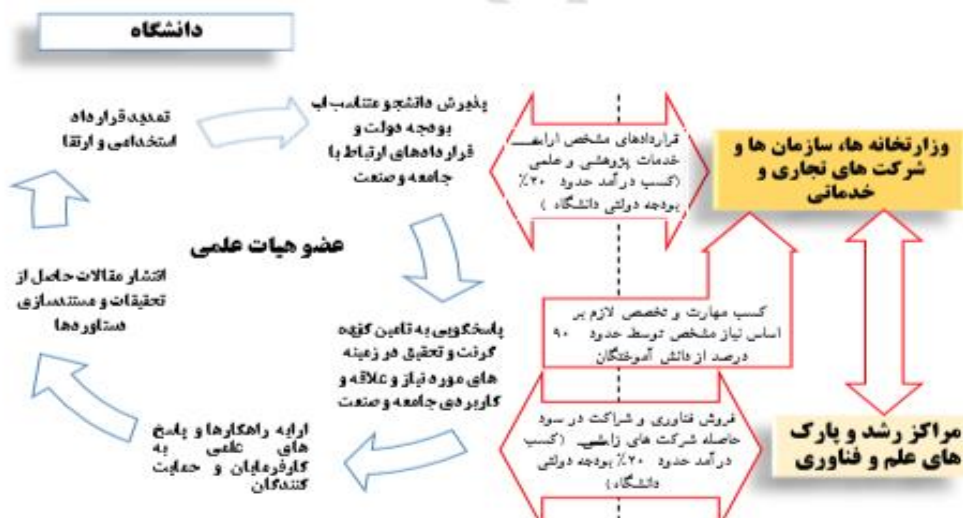
شکل ۱- شرایط کاری اعضای هیات علمی در دانشگاه های مطرح بین المللی

شکل ۲- چرخه کاری اعضای هیات علمی در دانشگاه های مطرح بین المللی و ضرورت تعامل با جامعه

شکل ۵- شرایط کاری اعضای هیات علمی در دانشگاه های ایران در حالت مطلوب

شکل ۶- چرخه کاری اعضای هیات علمی در دانشگاه های ایران در حالت مطلوب

با توجه به مباحث مختلف مطرح شده، مناسب است دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، سازمان ها و دستگاه های اجرایی به روش های ذیل همکاری موثرتر و گسترده تری در حوزه ماموریت گرایی و مشارکت در بهبود شرایط استان های کشور داشته باشند:

(۱) شناسایی ظرفیتها و پتانسیل‌های هر استان توسط دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی با توجه به

اسناد ملی و آمایش موجود

(۲) تهیه نقشه راه برای اجرای طرح‌های و مزیت استانی انتخاب شده با همکاری استانداری‌ها، دانشگاه‌ها و ادارات

استانی

(۳) استفاده از ساختارها و روش‌های حمایتی موجود جهت پشتیبانی دانشگاه‌ها و مراکز علمی مجری طرح‌ها (مانند

فرصت‌های مطالعاتی اعضای هیئت علمی در جامعه و صنعت، پایان نامه‌های تحصیلات تکمیلی، امکانات

آزمایشگاهی و...)

(۴) حمایت و پشتیبانی از دانشگاه‌های فعال در این عرصه و پیش بینی مشوق‌های مناسب

(۵) برنامه‌ریزی و هماهنگی برای مشارکت سازمان ها و ارگان های مرتبط با هر موضوع در سطح ملی

(۶) همکاری در برگزاری رویدادهای تخصصی در حوزه ماموریت گرایی و بهره‌برداری از مزیت‌های استانی